Năm thứ nhất số 14 — 8 trang mỗi số 7 xu — Thứ năm 22 Septembre 1932

ÉCOLE THANG-LONG

PHONG HÓA

ÉCOLE THANG-LONG

TÒA SOẠN: Nº 26 BOULEVARD HENRI D'ORLEANS
TRỊ SỰ: Nº 1 BOULEVARD CARNOT — HANOI
FONDATEUR DIRECTEUR POLITIQUE
NGUYỄN XUÂN MAI

TUẦN BÁO
RA NGÀY THỨ NĂM
DIRECTEUR: NG TƯỜNG-TAM

GIÁ BÁO	ĐÔNG DƯƠNG	NGOẠI QUỐC
1 NĂM	3p00	4p00
6 THÁNG	1,60	2,00
3 THÁNG	0,90	1,20

ADMINISTRATEUR GÉRANT
PHẠM HỮU NINH

BIẾT DÂN QUÊ...

Có một điều này cũng đã nhiều người nhận xét như tôi là bọn học thức ngày nay cách biệt với dân quê nhiều lắm.

Một bên cố mau bước tiến, không đoái hoài lại, một bên đứng yên như cũ tất hai bên phải xa nhau, không hiểu nhau. Đó là một sự đáng lo. Ai đã về chơi nhà quê, tất đã có cái ý tưởng chán nản nặng nề ấy.

Ngày trước các cụ nho, đầu đỗ đạt hay không, ngoài ít người ra làm quan, còn thì trở về làng hoặc giày học, hoặc không làm gì cả nhưng sống lẫn lộn với dân quê, cũng một quan niệm về cuộc đời như họ, dìu dắt họ, thường thường bắt họ theo mình, trên dưới được duy nhất.

Ngày nay bọn học mới còn ít, chưa có thể tản mạn mọi nơi cho khắp được. Không những thế, cái học mới chưa thể mang ra mà thi hành trong đám dân quê.

Mỗi bên đi một đường hững hờ lạnh nhạt với nhau.

Ngày cho bọn học thức không có nơi đóng mà đưa, ngày cho dân quê không ai sáng mà theo.

■

Dân quê là số nhiều, nếu không có người thấu được nguyện vọng, rõ được tình tình họ, lần với họ để dìu dắt bảo ban thì mọi việc cải cách chỉ có vẻ ngoài, cuộc cải lương hương chính đã làm ta mở mắt.

Nói rằng dân quê không có nguyện vọng cao xa, chỉ cốt cơm no bụng, áo ấm thân, như cửa phong quang là đủ, cũng có lẽ. Nhưng vì cái lẽ đó, nên sự liên lạc với bọn học thức càng cần thiết.

Hiện nay họ chỉ sống một cách chật hẹp, muốn cho sinh kế thêm rộng rãi thì làng nào cũng phải có ít người biết, đứng tay vào việc làng, biết mà cho dân phục hay làm cho dân phục mình, để cùng họ mưu tính những việc ít chung: kỹ nghệ, giao thông, vệ sinh, trộm cướp, chỉ cho họ cách thức giao tiếp với quan trên, dù liện việc lại tránh được nhiều sự hà lạm.

Ta thường thấy lắm làng có nhiều ông đỗ đạt thất nghiệp về nằm nhà để ý xem xét những việc sảy ra bên kia Đại-tây-Dương, đọc những tiểu thuyết tối tân của Maurice Dekobra, mà trong lúc đó ngoài đình làng tiếng người cãi nhau om sòm, tranh phần đuôi lợn, om sòm bàn nên cúng lễ đề đuổi sâu gặm lúa.

Các ông trí thức không để ý đến việc làng, một phần to vì không hiểu được họ, không thể cộng tác được. Phải mời còn số ít — ít vì phải đi nơi khác tìm kế sinh nhai — cũng không thể tự mình cáng đáng được hết việc làng.

Thành thử chỉ vì thiếu người nên phí một cơ quan tiến hóa rất màu nhiệm.

Một làng tôi ra phải có toán những người có học mới đứng đầu để chỉ giúp dân về nông nghiệp, gây dựng những kỹ nghệ nhỏ, chu tính việc trị an, việc vệ-sinh, việc giao thông.

Một làng, trăm nghìn làng... một cái sức cử từ từ đi nhưng mạnh vô cùng.

Bao giờ bọn học thức có thể cứ ở trong làng làm ruộng mà sống hoặc mưu kế sinh nhai khác được thì lúc bấy giờ trong chốn hang cùng ngõ hẻm mới có thay đổi.

Hô hào, gào thét mãi những việc ích quốc lợi dân nhưng biết bao giờ cho lọt đến dân, vì mình kêu gào chỉ những người đã biết rồi, nghe lại thêm chán tai thôi, những người không biết vẫn không bao giờ biết vì họ không nghe thấu.

Tiếng kêu gào chắc không bao giờ lọt được qua khỏi lũy tre xanh; trong những bức tường giày ấy, dân quê vẫn kéo dài cái cuộc đời thản-nhiên.

Nguyễn-đông-Sơn

XEM TRANG BẢY

GIẾT CHỒNG.....
BÁO THÙ CHỒNG
TRUYỆN MỘT NGƯỜI CON GÁI NHÀ QUÊ ĐI TRINH THÁM

..TỪ NHỎ ĐẾN NHỚN..

Bên hồ Genève

Ông Briand thủa sinh thời có nói: tôi còn ở hội Vạn-quốc ngày nào, thì ngày ấy thế giới còn hòa bình.

Có nhẽ vì thế cho nên từ khi ông « đi » cuộc hòa-bình xem chừng cũng... khủng hoảng. Đòi nước khác giảm binh không được, nước Đức dọa ra hội. Nước Nhật, nước Ý cũng đã lắm phen hăm dọa hội Vạn-quốc xin rút chân ra. Một nước, hai nước, ba nước... Biết đâu rồi các nước không xin ra hội hết?

Ở Hội Vạn-quốc, mấy mươi ông cụ đạo mạo, nghiêm trang bàn về vấn-đề hòa-bình thế-giới. Cũng trong lúc đó bên Nam Mỹ-châu, tiếng súng đại-bác nổ rầm trời, có nhẽ các cụ nghe cũng thấy.

Có gì đâu? Nước Paraguay vẫn yêu sự hòa-bình, các cụ cứ cho ngay nước ấy mảnh đất Chaco là nước ấy xin rút quân ngay. Mà ngay đến nước Bolivie, là địch quốc cũng thế, có yêu gì sự chiến tranh. Nước ấy cũng chỉ xin có mảnh đất Chaco, được là bằng lòng rồi.

Hai nước vẫn yêu sự hòa-bình, các cụ đại-biểu vẫn yêu sự hòa-bình, hòa bình mãi mãi, chỉ trừ ra lúc nào có chiến tranh.

●

Dân Trung-hoa chưa quên

Hôm 18.9.32 đúng mười một giờ sáng, bên Tàu họ được lệnh nhắm mắt trong 5 phút, để kỷ-niệm ngày quân Nhật vào Thẩm-dương lần thứ nhất. Đúng mười một giờ năm phút, dân Tàu được phép mở mắt ra.

Giá tôi là quân Nhật, tôi sẽ chọn đúng ngày 19 tháng chín này, đúng lúc mười một giờ, vào đánh Nam-kinh. Dân Tàu lúc đó nhắm mắt còn biết gì nữa. Có phải là Nhật lại lấy thêm được Nam-kinh mà tàu lại được thêm ngày kỷ niệm nữa để nhắm mắt không? Nếu thế, sang năm dân tàu có lẽ được lệnh nhắm mắt mười phút, năm phút để kỷ niệm ngày mất Thẩm-dương, năm phút để kỷ niệm ngày mất Nam-kinh vì nhắm mắt năm trước. Vài mươi năm nữa, dần dần tàu có lúc nhắm mắt cả ngày.. cả năm.

●

Phía bên kia Thái-bình-Dương

Được mùa, chưa hẳn đã nên mừng. Bên xứ Canada, thóc gặt về nhiều quá, không bán hết, mọc mầm ở trong bồ chứa. Nước Brésil cũng vì được mùa, mà cà phê mỗi ngày đem đổ xuống biển đến hàng nghìn tấn. Xứ Argentine thịt bò mổ ra, bán không hết, còn biết bao nhiêu là thịt thối nát...

Thật là phí quá. Giá dân Nam-Việt ngày nào cũng nhận được gạo ở bên Canada, thịt ở Argentine, cà phê ở xứ Brésil thì ta cứ việc ngồi nhà, ăn cơm với thịt, rồi điểm thêm cốc cà phê, uống đến đâu biết đến đấy. Mà bên kia Thái-bình-Dương, họ khỏi tốn công khuân cà phê đổ xuống bể.

●

Các ông đi tây

Các ông học Tây về, được thiên-hạ ân-cần một cách lạ. Nếu không tôi một ông làm nhân vật kỳ-dị trong cuốn tiểu-thuyết, thì cũng cố kéo ông khác lên sân khấu cho vui trò, lại có khi túm cả nắm đặt lên mặt báo, cái thân du học-sinh là cái thân tội.

Dư-luận bắt các ông là một hạng người phải có đủ ba điều sau này:

Điều thứ nhất, đầu phải bóng như quân linh.

Điều thứ hai, phải có con mắt nhìn con vi trùng to bằng con cá trắm.

Điều thứ ba, không làm nổi việc gì, là hạng người vô dụng, là « một hạng người thừa ».

Ngoài ba điều ấy ra, họ vẫn yêu, họ vẫn quí, họ vẫn phục các ông lắm.

Mở lịch xem ngày

Chúng tôi đã định ra số báo mới vào ngày 22 Septembre. Chợt nhớ ra rằng quên mất một việc cần. Bèn kính cẩn, trịnh trọng mở quyển Niên-Lịch Thông-Thư của ông Nguyễn Văn-Vĩnh ra xem ngày xấu tốt.

Rở tới trang 86 thì thấy:

SEPTEMBRE	JEUDI	8ème MOIS
22	Hành-thổ, sao giốc, trực trừ.	22
S. Maurice	Ngày Tứ-ly, mọi việc đều không nên	Bính-Tuất

Xem xong lo lắng.

Chúng tôi ý muốn trọn ngày khác, nên rở đi, rở lại, nhưng chỉ thấy đề nên: tế lễ, châm chích, quét nhà, lấp huyệt, thu của, mua súc vật, mở nhà hộ sinh, chứ không thấy ngày nào nói: nên mở báo. Vì vậy đâu nhằm ngày Tứ-ly mà cũng đành liều.

bàn ngang..

Người đời nay, ngồi trong buồng mà biết hết việc thiên hạ. Biết được mùa đông ở nước Nga lạnh hay ấm, Tôn-truyền-Phương bao nhiêu đứa con và cái áo của vợ Tưởng-giới-Thạch trị giá mấy nghìn bạc. Nhà đánh vợt Lacoste lấy vợ., ông V... kén anh hàng phở sang đấu sảo, cô K... cao hứng trên mặt biển, những tin ấy hình như ta đã nghe thấy một lần rồi.

Tại ta muốn biết, bây giờ bắt không biết, không được nữa.

Ngày trước khác... ngày trước là ngày cho Tây phương là mọi rợ, tàu sắt tất phải chìm, xe tất phải ngựa kéo, đèn tất phải người châm... mà ai vào trong Nam thì bao là « nước » Saigon...

Ngày trước thấy người dân ba nào kể truyện này qua đèo Cù-mông, mai ở Savannakhet, rồi theo giòng Cửu-Long xuống Paksé, ta cho là sự phi thường... Không kể các cụ nho ta, cũng đã từng nhiễn phen thơ thẩn với Tam-Dương mơ màng sông Xích Bích.

Ngày nay, xem nhiều đi cũng nhiều. Ta cần phải biết rộng. Những việc ở nơi xa - xôi mấy ngàn dặm cũng có ảnh hưởng ngay đến ta, ảnh hưởng ấy khó chịu ra làm sao, ta đã biết — Nguy hiểm cho những kẻ chỉ biết ngồi ngắm rốn mình lồi hay lõm, nguy hiểm cho những kẻ không biết ra khỏi ngoài lũy tre xanh.

Tứ Ly

NÙNG CHI LAN

Đêm đã muốn tàn. Trong rừng sâu, dần dần sáng rõ. Bến đò yên lặng, chỉ nghe thấy tiếng chim xa gõ mõ, giọt sương nặng rơi tí tách.

Nùng-chi-Lan, một cô con gái thổ, vẻ mặt lo sợ tất tả len vào đám lá cây ướt, tìm lối đi. Chợt, trong bụi rậm, nhẩy sổ ra một người con giai thổ, đứng chắn ngang đường. Chi-Lan kêu lên: — Đào-Thước!

Vâng, chính tôi đây. Tôi có lời muốn nói với cô.

— Vâng để khi khác, tôi còn bận.

— Cô hãy đứng lại. Cô nghe tôi cô đừng đến với Dương-Văn nữa.

— Ồ hay! Anh cấm tôi à?

Đào-Thước khoanh tay lại từ từ nói.

— Vâng, tôi cũng biết tôi không có quyền cấm cô. Song tôi thương cô, yêu cô. Ngày trước cô cũng để ý đến tôi, song từ lúc Dương-Văn đến giày, học, tôi thấy cô thường lại chơi hắn Tôi vẫn để ý lúc cô đi, cô về.

Hai gò má Chi-Lan đỏ bừng lên như hai hòn gạch nung.

— Tôi vẫn biết, vẫn biết anh theo tôi như cái bóng. Song tôi cần gì đến anh? Thôi nói lắm rườm lời, anh để tôi đi.

(Xem trang nhì)

NGƯỜI ANNAM MÌNH KINH DOANH

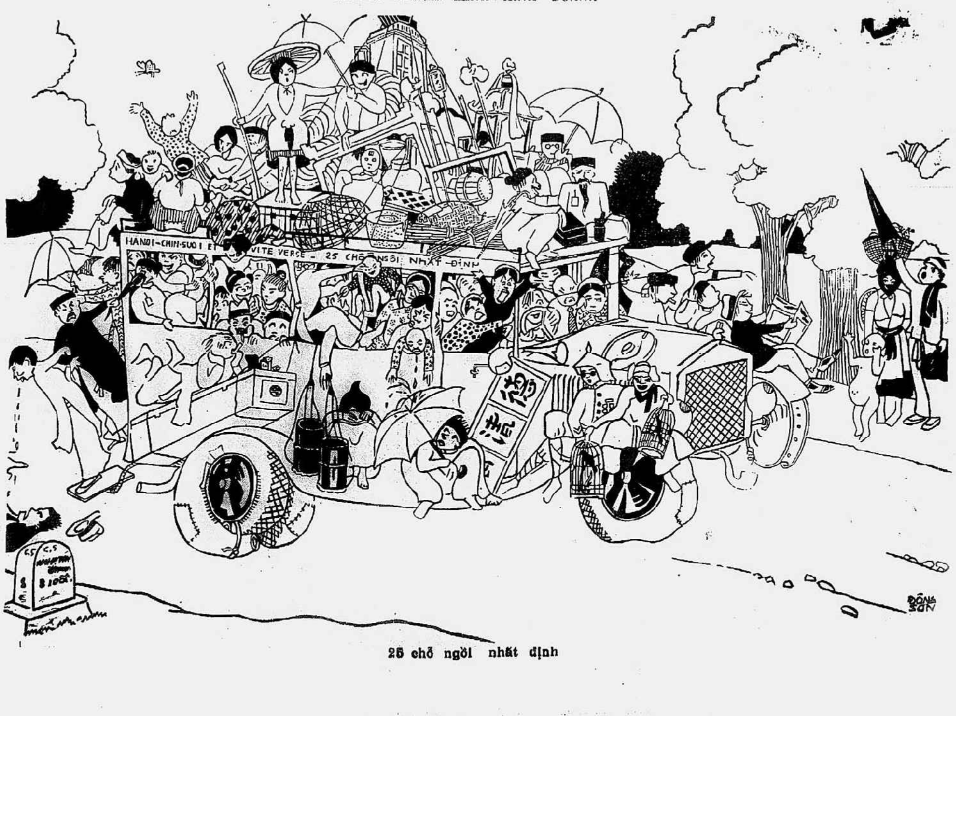

25 chỗ ngồi nhất định